סט: הִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה סִימָן תר תרא

נִתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן תקי״ג סָעִיף ה׳ וְסִימָן תקט״ו (ס״ק): **ב** (ב) **בְּקִדּוּשׁ לֵיל שֵׁנִי** יִלְבַּשׁ (ג) בֶּגֶד (ף) [א] חָדָשׁ (הגהות מיימוני פרק כ״ט מהלכות שבת (הכ״ג אות ז)) אוֹ [ב]מַגִּיחַ: (ד) **פְּרִי חָדָשׁ וְאוֹמֵר שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְאִם אֵין מָצוּי (בֶּגֶד חָדָשׁ** אוֹ) **פְּרִי חָדָשׁ,** (ה) [ג]**עִם כָּל זֶה יֹאמַר שֶׁהֶחֱיָנוּ: ג** (ו) [ד]**אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת, אוֹמְרִים שֶׁהֶחֱיָנוּ בַּשּׁוֹפָר בְּיוֹם שֵׁנִי.** הַגָּהּ: (ז) וְיֵשׁ אוֹמְרִים לְאָמְרוֹ (ג) אֲפִלּוּ אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּחֹל, וְכֵן הַמִּנְהָג בְּמַדִּינוֹת אֵלּוּ (הגהות מיימוני הלכות שופר (פ״ג אות ז)):

ב טוּר בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא״ש (פ״ד סי׳ יד) וּמַהֲרַ״מ מֵרוֹטֶנְבּוּרְג (הובא בראש״ש שם) מִשּׁוּם דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּא בֵּין גְּדוֹלֵי הַפּוֹסְקִים וְהַגְּאוֹנִים אִם יֵשׁ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ.

ג הָאָגוּר (סי׳ תתקכא) כְּדַעַת רַשׁ״י (מחזור ריטרי סי׳ שכ) וְרַשְׁבַּ״ם (הו״ד בהג׳ מיימוניות פ״ג אות ז) וְהָעִטּוּר (עשרת הדברות הל׳ שופר דף קד:).

ד טוּר.

א בְּרֵישָׁא מְגִלָּה ל״א (ע״א).

ב טוּר (סי׳ תצא) לְעֵיל בְּסִימָן תצ״א (אות ג).

ג הִרְי״ף בְּפֶרֶק קַמָּא דְּבֵיצָה (ג.) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ה׳ מַהֲלָכוֹת קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ (ה״ח) וּבְפֶרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת יוֹם טוֹב (הכ״א).

תרא סֵדֶר יוֹם שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א בְּיוֹם שֵׁנִי (מִתְפַּלְּלִים כְּמוֹ בְּיוֹם רִאשׁוֹן) (טור) (א) [א]**וְקוֹרִים מִ׳וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם׳** (בראשית כב ף) **עַד סוֹף סִדְרָא. וּמַפְטִיר קוֹרֵא כְּמוֹ אָתְמוֹל וּמַפְטִיר בִּירְמְיָה ׳כֹּה אָמַר ה׳ מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר׳** (ירמיה לא ף) **עַד ׳הֲבֵן יַקִּיר לִי (ב) אֶפְרַיִם׳** (שם פסוק יט). [ב]**וּבְמוֹצָאֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מַבְדִּילִין כְּמוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, אֶלָּא שֶׁאֵין מְבָרְכִין עַל הַבְּשָׂמִים וְעַל הָאֵשׁ: ב** (ג) [ג]**אַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁנֵי יָמִים:**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סָגֵי, כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים אוֹמֵר הַמַּבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בֵּרַךְ עֲדַיִן עַל בְּרִיאַת הָאֵשׁ, וְהָכִי נָהוּג עָלְמָא שֶׁמִּתְפַּלְּלִים כְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר לְאוֹר הַנֵּר. וְאָמְנָם יֵשׁ שְׁאֵין נוֹהֲגִין כֵּן, וְלָכְךָ אֵין אוֹמְרִים יְהִי לְךָ׳ לְפִי שֶׁאֵינוֹ שִׂגּוּרָה בְּעַל פֶּה, גַּם מְבַדִּילִין מִיָּד אַחַר הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַקְדִּים עַצְמוֹ לִבְרָכָה שֶׁעַל הָאוֹר, וְהַמַּחְמִיר יַחְמִיר לְעַצְמוֹ אֲבָל אֵין לְהוֹרוֹת לָאֲחֵרִים:

ב [א] חָדָשׁ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתַב בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג׳ (סי׳ מד) בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִכְשָׁאֵין לוֹ פְּרִי חָדָשׁ, מַתַּר לְקַח יַיִן חָדָשׁ לְבָרֵךְ עָלָיו זְמַן אַף שֶׁבְּרֵךְ עַל הָעֲנָבִים שֶׁאָכַל קֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְאַף שֶׁבְּשַׁאַר יְמוֹת הַשָּׁנָה לֹא יְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל יַיִן חָדָשׁ כְּשֶׁאָכַל הָעֲנָבִים מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ מְסַפְּקִים בְּדָבָר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמֶגֶן אַבְרָהָם סִימָן רכ״ה (ס״ק י״א), מִכָּל מָקוֹם בְּלֵיל שֵׁנִי דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שַׁדַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים דִּמְבָרֵךְ זְמַן אֶלָּא דִּלְכַתְּחִלָּה נוֹהֲגִים בִּפְרִי חָדָשׁ, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה שֶׁפִּיר יוֹצֵא בְּיֵין חָדָשׁ דְּהֲוֵי כְּמוֹ סְפֵק סְפֵקָא כו׳, וְכֵן מִשְׁמַע מִמֶּגֶן אַבְרָהָם, דְּהוּא גּוּפֵיהּ מַעֲתִּיק בְּסִימָן ת״ר (סק״א) דִּבְרֵי הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות א) לְבָרֵךְ עַל תְּרוּיהוּ חָדָשׁ, מַשְׁמַע אַף שֶׁכְּבָר אָכַל עֲנָבִים, וְעַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג) דְּהוּא הַדִּין נְשִׁים בִּבְרָכַת הַהַדְלָקָה, אוֹ לִלְבֹּשׁ בֶּגֶד חָדָשׁ וּלְכַוֵּן לָצֵאת בִּרְכַּת שֶׁהֶחֱיָנוּ, אוֹ לְהַנִּיחַ הַפְּרִי שֶׁיְּנִיחַ אַחֵר כָּךְ בְּקִדּוּשׁ, עַיֵּן שָׁם. וְהוּא הַדִּין וְכָל שֶׁכֵּן פְּרִי אַחַר חָדָשׁ:

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ף) **חָדָשׁ.** וְיֵשׁ טוֹעִים לִקַּח אַף בְּשָׂאָר יוֹם טוֹב וְטַעוּת הוּא, דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה קְדֻשָּׁה אַחַת הִיא. אֵם יֵשׁ לוֹ תְּרוּשׁ חָדָשׁ יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן יָפֶה, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְשֶׁהֶחֱיָנוּ יִטֹּל הַתְּרוּשׁ בְּיָדוֹ אוֹ יִתֵּן עֵינָיו בּוֹ. מִנְהָגִים. עַיֵּן מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״א). וְהָאֲרִיזַ״ל כָּתַב דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דֵּינוֹ כְּשָׂאָר יוֹם טוֹב בָּזֶה, עַיֵּן כְּנֶגֶד. **ג** (ג) **אֲפִלּוּ.** וְטוֹב לִלְבֹּשׁ בֶּגֶד חָדָשׁ בְּשׁוֹפָר. מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״ג). קָהָל אֶחָד הָיָה לָהֶם בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שׁוֹפָר, וּבָאוּ שׁוֹדְדִים וְגָזְלוּ אוֹתָם וְנִטְלוּ גַּם הַשּׁוֹפָר, וְשָׁלְחוּ הַקָּהָל לְקָהָל אַחֵר לִשְׁלֹחַ לָהֶם שׁוֹפָר, וְנִתְעַכֵּב הַשְּׁלִיחַ מֵחֲמַת אֹנֶס וְלֹא בָּא עַד סוֹף יוֹם שֵׁנִי, וְהָיָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם חֲמִישִׁי שִׁשִּׁי, וּבְשָׁעָה שֶׁבָּא הַשּׁוֹפָר כְּבָר הִתְפַּלְּלוּ שֶׁל שַׁבָּת, אֲבָל עֲדַיִן הָיָה יוֹם גָּדוֹל, מַהוּ לִתְקֹעַ בְּעֵת הַהִיא וְלֹא נָחוּשׁ לִשְׁבוּת דְּאֵין תּוֹקְעִין בְּשַׁבָּת. הָעֲלָה הַטַּ״ז (סק״ב) בְּפִלְפּוּלוֹ דְּמֻתָּר לִתְקֹעַ בְּלֹא בְּרָכוֹת, דִּבְרָכוֹת אֵינָן מְעַכְּבוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ. וְהַיְד אַהֲרֹן (הגה״ט) כָּתַב עָלָיו דְּיֵשׁ לְפַקְפֵּק לְדִינָא:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִמָּה נַפְשָׁךְ, אִם יוֹם רִאשׁוֹן הוּא קֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הוּא חֹל וְאִם הַשֵּׁנִי קֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הָיָה חֹל, (ף) הָכָא אָסוּר, דְּתַרְוַיְהוּ חֲדָא קְדֻשָּׁתָא הִיא:

ב (ב) בְּקִדּוּשׁ וְכוּ׳. לְהוֹצִיא נַפְשֵׁיהּ מִפְּלוּגְתָּא, (ג) מְשׁוּם שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים שֶׁהֶחֱיָנוּ, דְּתַרְוַיְהוּ יוֹמֵי קְדֻשָּׁה אַחַת הִיא וַהֲרֵי כְּבָר בֵּרַךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן: **(ג) בֶּגֶד חָדָשׁ.** אַף דְּבִסִימָן רכ״ג סָעִיף ד׳ פָּסַק דְּבִשְׁעַת הַקְּנָיָן יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ, הָתָם מַיְירֵי שֶׁקָּנָה לְכַתְּחִלָּה מוֹכֶן אָז הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁקָּנָאוֹ, (ג) וְהָכָא מַיְירֵי שֶׁקָּנָה חֲתִיכַת בֶּגֶד וְנָתַן לְאֻמָּן לְתָקְנוֹ, דְּאָז הַשִּׂמְחָה כְּשֶׁמִּתַּמֶּמֶת בּוֹ: **(ד) פְּרִי חָדָשׁ.** בְּמִדִּינוֹת שֶׁאֵין עֲנָבִים מְצוּיִין וּמְבִיאִים מִמְּקוֹמוֹת אֲחֵרִים וְעַל פִּי הָרֹב הֵם בִּסָּר, אֵין לְקַח אוֹתָם, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם סְפֵק בְּרָכָה, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הִגִּיעוּ לְפוֹל הַלָּבָן דְּאָז מְבָרְכִים עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְגַם שֶׁהֵם חֲמוּצִים, וְאֵין לָאֵל דְּבָרִים חֲמוּצִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְגַם מַה שֶּׁלֹּא נִגְמַר פִּרְיוֹ אֵינוֹ סִימָן טוֹב [מַטָּה אֶפְרַיִם (ס״ו)]. וּבְמַעֲשֶׂה רַב (סי׳ ריז) כָּתַב דְּאֵין לָאֵל עֲנָבִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (וְהַטַּעַם עַל פִּי סוֹד). אִם יֵשׁ לוֹ תְּרוּשׁ חָדָשׁ יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן יָפֶה דְּהוּא מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְשֶׁהֶחֱיָנוּ יִטֹּל הַתְּרוּשׁ בְּיָדוֹ אוֹ יִתֵּן עֵינָיו בּוֹ [אַחֲרוֹנִים]. עוֹד כָּתְבוּ דְּהוּא הַדִּין אִשָּׁה בִּבְרָכַת הַדְּלָקָה בְּיוֹם שֵׁנִי תִּלְבַּשׁ בֶּגֶד חָדָשׁ אוֹ תַּגִּיחַ פְּרִי חָדָשׁ, וְאָז תּוּכַל לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ: **(ה) עִם כָּל זֶה יֹאמַר שֶׁהֶחֱיָנוּ.** דְּאַף דִּקְדֻשָּׁה אַחַת הִיא, מִכָּל מָקוֹם שְׁנֵי יָמִים הֵם. וְיֵשׁ טוֹעִים לִקַּח אַף (ז) בְּשָׂאָר יָמִים טוֹבִים פְּרִי חָדָשׁ, וְטָעוּת הוּא: **ג** (ו) **אִם חָל יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאָז אֵין תּוֹקְעִין, מִמֵּילָא יוּכַל לוֹמַר זְמַן בְּיוֹם שֵׁנִי לְכֻלֵּי עָלְמָא, דְּהָא לֹא אָמְרוּ זְמַן עַל מִצְוָה זוֹ וְהוּא כָּעֵת מִלְּתָא חֲדַתָּא: (ז) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים לְאָמְרוֹ וְכוּ׳.** הֵינוּ אֲפִלּוּ בְּלֹא בֶּגֶד חָדָשׁ וּפְרִי חָדָשׁ, (ה) מְשׁוּם דְּהָא הַיּוֹם אֵין יוֹצְאִין בַּתְּקִיעָה שֶׁל אֶתְמוֹל וְלֹא שַׁבָּת עֲדַיִן יוּכַל לִתְקֹעַ בִּבְרָכָה, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁאַר הַשּׁוֹמְעִים כְּבָר קִבְּלוּ שַׁבָּת [מַטָּה אֶפְרַיִם (ס״ו)]. וְעַיֵּן בְּמַגֶּן אַבְרָהָם (סק״ג) שֶׁכָּתַב דְּאִם הָיָה שׁוֹפָר לְאֶתְמוֹל וְלֹא הָיָה לוֹ לְהַיּוֹם, אֵין לִתְקֹעַ בְּלֹא בְּרָכָה, וְכֵן מִשְׁמַע מִמֶּגֶן אַבְרָהָם, וְעַיֵּן שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ף) פּוֹסְקִים: **ב (ג)** עַיֵּן בְּטוּר: **(ג)** מֶגֶן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ד)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ג (ה)** בַּ״ח (סי״א) בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מֵיימוֹנִיּוֹת (פ״ג אות ז). וְלֹא אָבִין הֵיטֵב, דְּהָא גַּם לְעִנְיַן קִדּוּשׁ אָנוּ חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם שֵׁנִי בִּקְנֵי עַצְמוֹ, וַאֲפִלּוּ הָכִי סְבִירִי לָן דִּכְיוֹמָא אֲרִיכְתָּא דְּמֵיָא: **(ו) דְּאִם נִמְצָא אֶחָד שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת עֲדַיִן יוּכַל לִתְקֹעַ בִּבְרָכָה, אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁאָר הַשּׁוֹמְעִים כְּבָר קִבְּלוּ שַׁבָּת** [מַטָּה אֶפְרַיִם (ס״ו)]. **(ז)** טַ״ז (סק״ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סי׳ תרא סק״א) וּמַטֵּה אֶפְרַיִם (שם) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קמב ס״כ): **(ח)** מַטֵּה אֶפְרַיִם (שם): **(ט)** פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ב) וּמַטֵּה אֶפְרַיִם (שם): **(י)** חַיֵּי אָדָם (שם, וכלל קמ״א ס״א) וְכֵן כָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן (ס״ח) [ס״ז] בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א): **(יא)** פְּרִי מְגַדִּים (שם):

א (ף) שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער ח סל״ה): **ב (ג)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah